

Norsk psykologforening,
Fagetisk råd
Postboks 419 Sentrum
N-0103 OSLO

Klager

Innklaget psykolog

FER sak: 22/17K

Dato: 05.06.18

VEDR.: FAGETISK KLAGESAK

Norsk psykologforening (NPF), Fagetisk råd (FER) mottok klagen 16.05.17 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 02.06.18.

Saksgang

16.05.17	FER mottok klagen
27.11.17	FER vurderte henvendelsen i møte
20.12.17	Åpningsbrev sendt
29.01.18	FER mottok brev med anmodning om utsettelse av redegjørelse
01.02.18	FER sendte brev med imøtekommelse av anmodning om utsettelse, ny frist
	11.02.18
06.02.18	FER mottok henvendelse fra klager, etterspør redegjørelse.
12.02.18	FER mottok redegjørelse fra innklagede psykolog.
02.03.18	FER mottok kommentar fra klager.
19.03.18	FER mottok sluttkommentar fra innklagede psykolog.
02.06.18	FER sluttbehandlet saken.

FERs svar på spørsmål fra klager til FER som fremkommer i klagers kommentar til psykologens redegjørelse:

1. Bakgrunnen for at FER har valgt å se bort ifra lydfil og transkribert materiale:

Vi viser til FERs reglement 4.1.4: *Fagetisk råd avgjør selv hvilke tiltak som bør iverksettes for å få en sak tilstrekkelig opplyst og hvilke dokumenter som ansees relevante og som skal benyttes i saksbehandlingen. All innsendt dokumentasjon protokolleres.*

2. Opplysning om FER har meldt saken til fylkeslege eller annen tilsynsmyndighet, dette med referanse til at saken omhandler brudd på taushetsplikt:

Klager viser her til fagetisk råds reglement, punkt 6.1 Innrapportering, der det står: Dersom *Fagetisk råd/Ankeutvalget i løpet av sin saksbehandling får begrunnet mistanke om at det foreligger forhold som vil kunne medføre straffeansvar og/eller reaksjon etter helsepersonelloven, skal Fagetisk råd/Ankeutvalget umiddelbart oversende saken til relevant myndighet for vurdering. Sentralstyret skal informeres om slik innrapportering.*

I klagen mottatt 16.05.17 fremgår det at klager har meldt saken til Helsetilsynet. Orientering om dette er også fremkommet gjennom uttalelser og annen korrespondanse fra klager og psykologen i saksforløpet. Når saker allerede er, eller samtidig med klagesak til FER blir, meldt til relevant myndighet oversendes ikke saken fra FER.

3. Presisering av punktet i klagen som omhandler psykologens uttalelse om samarbeidet i saken til retten:

Klager presiserer at hun har bedt FER vurdere om det er grunnlag for å oppfordre psykologen til å dementere sin uttalelse. FER viser her igjen til at FERs mandat er å bidra til en vurdering av hvorvidt aktuell psykolog har gjennomført et arbeid som tilfredsstillende kravene i de etiske prinsipper for nordiske psykologer (EPNP). FER kan fatte ulike vedtak med bakgrunn i slik vurdering. Å vurdere om det er grunnlag for å oppfordre psykologen til å dementere sine uttalelser faller utenfor FERs mandat og vedtaksmyndighet.

Oppsummering av tilsendt dokumentasjon

i) Klagers brev til FER

Saken gjelder klage på psykologens arbeid i forbindelse med et sakkyndig oppdrag i tvistesak etter barnelovens § 61, første ledd. Klager er part i saken. Psykologens mandat i saken omfattet samtaler med foreldrene, observasjon av barna sammen med foreldrene og innhenting av komparentopplysninger.

Klagen oppsummeres i følgende hovedpunkter (FERs oppsummering):

1. Psykologens fremgangsmåte ved innhenting av informasjon fra barnehage, herunder også at psykologen ifølge klager omtalte og ga informasjon fra gjennomførte observasjoner til barnehagepersonalet.
2. Psykologens fremgangsmåte i saken, herunder også kvalitet av arbeidet/metode, vektning av informasjon, vurderinger, observasjoner og utøvelse av mandat.
3. Psykologens ulike redegjørelser for bekymring knyttet til samspillet mellom klager og ett av barna.
4. Psykologens ivaretagelse av partene i saken.

Klager ber avslutningsvis i sin klage FER vurdere hvorvidt psykologen skal pålegges å dementere sine uttalelser i sakkyndig skriv. Slik FER oppfatter det, gjelder dette spesielt der psykologen omtaler samarbeidet og kommunikasjon med klager som utfordrende, der psykologen videre betegner dette som et så utstrakt problem i saken at dette enten måtte dreie seg om bevisst manipulering av informasjon fra klagers side eller store kommunikasjonsvansker hos klager.

ii) Relevante punkter i ”Etiske prinsipper for nordiske psykologer” (EPNP)

Rådet valgte å åpne for kontradiksjon på samtlige punkt i FERs oppsummering og ba psykologens redegjørelse med henvisning til følgende punkt i ”Etiske prinsipper for nordiske psykologer”:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Konfidensialitet og taushetsplikt

Psykologen respekterer individets rett til konfidensialitet gjennom å iaktta taushet om det som han/hun får rede på om klienter og andre under utøvelsen av yrket. Unntak fra taushetsplikten gjøres dersom det foreligger åpenbar fare for klienten eller andre.

Psykologen kan også i henhold til loven være forpliktet til å gi fra seg opplysninger, og informerer derfor klienten om de begrensningene i taushetsplikten som følger av loven.

Rådet ba psykologen reflektere over sin fremgangsmåte og fremstilling av saken i kontakt med barnehagen, slik det refereres til i klagen, punkt 1 i FERs oppsummering.

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer.

Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Informert samtykke og valgfrihet

Psykologen gjør informert samtykke mulig gjennom å informere klienten om planlagte tiltak, og drøfter kontinuerlig sine handlinger og de sannsynlige følgene av disse, slik at klienten har et grunnlag for å velge om han/hun vil delta eller ikke.

Hvis en klient er mindreårig eller underlagt verge/formynder, innhentes informert samtykke under tilbørlig hensyntagen til de berørte personers selvstendighet.

Selvbestemmelse

Psykologen sørger for å ivareta maksimal autonomi og selvbestemmelse for klienten, inkludert retten til å gå inn i og til å avslutte den profesjonelle relasjonen. I arbeid med barn, personer underlagt lovhjemlet tvang eller i pressede akutte situasjoner kan, under hensyntagen til gjeldende lovgivning, frivillighetsprinsippet fravikes, men en samarbeidsrelasjon tilstrebes også her.

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Metodebegrensninger

Psykologen er oppmerksom på de begrensningene som ligger i metoder og framgangsmåter og de begrensningene som ut fra dette må legges på de konklusjonene som kan trekkes.

Psykologen viser spesiell varsomhet når han/hun anvender metoder, hjelpemidler og teknikker som ennå befinner seg på utprøvningsstadiet og som ikke tilfredsstillende vanlige metodekrav, eller som psykologen ennå ikke behersker fullt ut.

Begrensninger i rammebetingelsene

Psykologen er oppmerksom på hvordan samfunnsmessige og arbeidsmessige betingelser kan fremme eller hemme hensiktsmessig bruk av hans/hennes kompetanse og metoder.

Rådet ba med henblikk på ovenstående prinsipper om psykologens kommentarer til at klager kan ha opplevd at det ikke ble lagt godt nok til rette for at observasjoner ble gjennomført på en tilstrekkelig ivaretagende og tydelig måte. Videre over klagers opplevelse av at barna som ble observert ikke ble tilstrekkelig orientert om psykologens rolle i saken, punkt 2 og 4 i FERs oppsummering.

Med henblikk på punkt 3 i FERs oppsummering, ba rådet om psykologens kommentarer på klagers opplevelse av at fremstilt bekymring over samspillet med det ene barnet endret seg uten at det fremgikk hva som var bakgrunnen for den endrede vurderingen.

iii) Psykologens redegjørelse.

Psykologen gjør rede for samtalen med barnehagen som klager viser til, og beskriver at hun benyttet ulike hypotetiske eksempler på typer atferd, blant annet basert på kunnskap om normalutvikling og ulike teoretiske forståelser. Videre bekrefter psykologen at hun viste til konkret atferd og samspill hun hadde observert i gjennomført samspillsobservasjon med klager og barna. Psykologen begrunner dette med behovet for å undersøke om barnehagen hadde sammenfallende observasjoner som henne. I sin redegjørelse fremholder psykologen at hennes observasjoner ikke er taushetsbelagte på samme måte som for eksempel informasjon fra klager eller egne vurderinger i tilknytning til saken.

Psykologen viser videre til at hun i samtalen også ønsket å undersøke ulike forhold, slik som barnehagens observasjoner og veiledning av foresatte, fordi hun var bekymret for barnets omsorg og vurderte å melde sin bekymring til barneverntjenesten. Psykologen viser her til at det å undersøke slik «er vanlig fremgangsmåte ved vitneførsel, fra advokater, politi og dommere, for å få frem mer informasjon.».

Vedrørende punkt to og fire i FERs oppsummering av klagen, redegjør psykologen for hendelsesforløpet i observasjonen og beklager at de praktiske rammene og måten observasjonen ble gjennomført på i så måte medførte opplevd stress for klager. Psykologen beskriver sin generelle fremgangsmåte ved gjennomføring av observasjoner. Psykologen anerkjenner at hun kunne forberedt klager bedre på dette og at hun kunne trygget klager mer i forkant av observasjon. Med henblikk på underpunktet «Selvbestemmelse» fremholder klager at hun lyttet til klagers innvendinger til blant annet kompetanse og fremgangsmåte og at hun som følge av dette ved to anledninger forsøkte å trekke seg fra saken slik at en annen sakkyndig kunne overta. Vedrørende informasjon til barna, viser psykologen til barnas lave alder og at hun vanligvis oppfordrer foreldrene til å forklare barna hennes rolle og trygge barna rundt dette.

Med referanse til underpunktet «Metode», kommenterer psykologen at hun anerkjenner at klager opplevde observasjonen som vanskelige og stressende, men mener at hun ikke kunne påvirke alle sider ved dette. Psykologen sier seg enig i at saken ikke ble tilstrekkelig belyst, uten at hun går videre inn på dette.

Vedrørende punkt 3 i FERs oppsummering, skriver psykologen at bekymringen var relativt stabil i saksforløpet. Imidlertid opplevde hun den tydeliggjort, blant annet gjennom veiledning, noe som også kan ha påvirket hvilke ord hun brukte om bekymringen. Psykologen gir uttrykk for forståelse for at dette var vanskelig for klager og beklager dette.

iv) Klagers kommentarer på innklagedes redegjørelse.

Klager har utarbeidet en omfattende kommentar, og FER velger å gjengi sentrale punkter fra denne.

Vedrørende klagens punkt 1 (FERs oppsummering) og psykologens redegjørelse for dette punktet, påpeker klager at psykologen ikke har rett eller anledning til å dele taushetsbelagt informasjon med andre parter, selv om det foreligger bekymring slik psykologen beskriver.

Vedrørende klagens punkt 2, kommenterer klager på at psykologen slik hun oppfatter det, har vært inkonsistent i sin håndtering av saken med hensyn til oppfølging av oppdraget og avklaring av hvorvidt psykologen ønsket å si dette fra seg. Klager viser til at psykologen har oppgitt ulike datoer på ulike steder for punkter i hendelsesforløpet og at disse heller ikke er konsistente med klagers antegnelser.

Vedrørende punkt 3 i klagen, gjentar klager at det ikke fremkommer hvilket grunnlag psykologen bygger sin endring i grad av bekymring på. Klager ber også om at psykologen redegjør for datoer der psykologen skal ha mottatt veiledning, med henblikk på psykologens redegjørelse der hun påpeker at veiledning kan ha tydeliggjort bekymringen.

Vedrørende praktiske rammer for observasjon, fremholder klager at psykologen har gitt utilstrekkelige opplysninger for hvordan denne kunne fungere og at hun opplevde rammene som dårlige, for eksempel med tanke på overholdelse av tid. Klager understreker at dette er av betydning fordi hun opplever at måten disse rammene kan ha påvirket observasjonen på ikke er tilstrekkelig tatt hensyn til i psykologens vurderinger.

Klager understreker sin oppfatning av at psykologen i saksforløpet og i sine vurderinger har vært styrt av egne følelser og reaksjoner, blant annet på kritikk fra klager.

Vedlagt klagers kommentarer er dokumenter fra klagesak til fylkesmannen, prosesskriv til tingretten fra klagers advokat, rettsbok og utskrift fra Brønnøysundregisteret samt kopi av sms- og epostutveksling mellom klager og psykologen.

v) Sluttkommentarer fra innklagede

I sine sluttkommentarer svarer psykologen på oppsummerte punkter i klagers kommentarer på redegjørelsen.

Psykologen sier hun satte seg inn i all dokumentasjon som forelå i saken. Hun bekrefter at hun ga uttrykk for vurdering om at det kunne være ønskelig med sakkyndig i videre saksforløp med spisskompetanse på småbarn og atferdsvansker, men at hun vurderte å ha tilstrekkelig barnefaglig kompetanse til å gjennomføre sitt mandat. Psykologen viser her til

rettens kjennelse av 241016 der retten påpeker at de vurderer at psykologen har rett kompetanse til å gjennomføre oppdraget.

Vedrørende klagers påstand om at psykologen ikke skal ha hatt tilstrekkelig emosjonell distanse til å gjennomføre oppdraget på en god nok måte, skriver psykologen at hun opplevde klager som truende og at dette gjorde henne redd. Hun utelukker ikke at dette kan ha påvirket hennes arbeid i saken.

Vedrørende punkt om taushetsplikt, viser psykologen til at Fylkesmannen her skal ha konkludert med at det ikke foreligger brudd på taushetsplikten.

Med tanke på punktene i klagen som omfatter misforståelser, overholdelse av avtaler o.l., viser psykologen igjen til rettens kjennelse, der det fremgår at retten konkluderer med at disse forholdene slik de er lagt frem ikke gir grunnlag for å omtale psykologens arbeid som uetterrettelig.

Vedrørende innhenting av opplysninger fra komparenter, fremholder psykologen at dette arbeidet trakk ut i tid og ble komplisert fordi partene i saken ikke var enige om hvem de ga sitt samtykke til å innhente slik informasjon fra. Videre at hun ønsket å fratse saken blant annet grunnet klagers uttrykk for mistillit. Med bakgrunn i denne oppfattede mistilliten vurderte hun det videre dithen at slik innhentet informasjon ville kunne omfattes av samme mistillit og at det derfor ville være bedre at ny sakkyndig gjennomførte dette. Psykologen understreker at hun vurderte å ha tilstrekkelige opplysninger og kunnskap om saken for å oppfylle sitt mandat.

FERs vurdering og konklusjon

Psykologen fremholder at hun ikke delte med barnehagen informasjon fra samtale med klager eller annen informasjon om saken hun hadde blitt kjent med i saksforløpet og at hun i løpet av samtalen heller ikke omtalte sine vurderinger i saken. All informasjon som fremkommer mellom klient og psykolog er taushetsbelagt. Dette gjelder også observasjoner. FER kan ikke se at psykologens vurdering om at dette er informasjon som i utgangspunktet skal anses som mindre taushetsbelagt enn andre forhold psykologen får rede på gjennom sin yrkesutøvelse medfører riktighet. I denne konkrete saken har psykologen et mandat til å innhente opplysninger i saken, med samtykke fra partene i saken. For å kunne utøve sin rolle i saken, er det rimelig at psykologen må kunne videreformidle enkelte deler av sin kjennskap til denne. På et generelt grunnlag vil imidlertid FER anbefale at psykologers rolle som sakkyndig, og de innskrenkninger i taushetsplikten som denne medfører, tas opp direkte med partene for å unngå misforståelser og uklare forventninger. I denne konkrete saken, fremstår det ikke som klart for FER at den sakkyndige i situasjonen som er beskrevet ikke kunne valgt en annen fremgangsmåte enn å vise til sin egen observasjon. For eksempel kunne psykologen ha spurt barnehagen om de hadde erfaring med denne typen situasjoner uten å legge til grunn sin egen observasjon. FER vurderer her at det er godtgjort brudd på de EPNP, II.1

Respekt for personens rettigheter og verdighet, underpunkt Konfidensialitet og taushetsplikt.

Vedrørende psykologens undersøkelse av bekymring for barnets omsorgssituasjon, understrekes det at FER ikke kan overprøve en annen psykologs bekymring. Imidlertid oppfatter FER at psykologen viser til metoder brukt for undersøkelse av andre faggrupper med ulikt mandat og egne retningslinjer. FER vurderer her at psykologen misoppfatter sin rolle, da hun ikke har mandat til å drive «vitneførsel» i denne saken eller gjennom sitt yrke. Videre påpeker FER at selv om psykologer har meldeplikt til barneverntjenesten ved

bekymring, medfører dette ikke en rett eller plikt til å formidle taushetsbelagte opplysninger til andre enn barneverntjenesten eller annen relevant myndighet. Det er heller ikke psykologens mandat å undersøke saken, det er det barneverntjenesten eller politi som gjør. Først når en sak eventuelt er meldt barneverntjenesten har de mandat til å innhente taushetsbelagte opplysninger fra psykologen for å undersøke barnets situasjon. Da plikter psykologen å gi disse opplysningene. Med bakgrunn i de opplysningene som fremkommer i psykologens redegjørelse, vurderer FER at brudd på EPNP er godtgjort, med henvisning til punktet **Kompetanse, underpunkt kompetansebegrensninger**.

Som tidligere omtalt i tilknytning til vurdering av punkt 1 i klagen, er det ikke FERs mandat å overprøve en annens bekymring. Det er heller ikke FERs mandat å undersøke eller overprøve psykologers faglige vurderinger som ligger til grunn for slik bekymring. FER finner her ikke at det er godtgjort brudd på EPNP.

FER har forståelse for at saker om foreldreomsorg er belastende for partene, og at i slike saker vil faglige vurderinger og uttalelser kunne oppleves som krenkende, dette uten at det nødvendigvis foreligger brudd på EPNP. Slik FER vurderer det kunne den sakkyndige med fordel ha redegjort med større grad av tydelighet hvilke rammer og hvilke begrensinger som ligger i den sakkyndiges rolle og oppgaver. Videre at psykologen kunne vært tydeligere i sine anførsler ovenfor klager, slik som om hun vurderte å be om få tre ut av saken, hvilke vurderinger hun gjorde seg og om grad av bekymring for samspillet mellom klager og barnet. FER vurderer brudd på EPNP som godtgjort, med henvisning til punktene **Integritet og Kompetanse**.

FER vil understreke at følgende vedtak omhandler etiske sider ved innklagedes arbeid og ikke tar stilling til riktigheten av den sakkyndiges konklusjoner eller de rettslige vedtakene i saken.

Vedtak: *5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.*

Dette brevet er å regne som kollegial veiledning.

Vedtatt fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Ingvild Aubert, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard